

Rạng danh nông dân miền Tây

* Thanh Tuyết

Bài 4: Cùng nhau làm giàu

... Không bo bo làm giàu cho riêng mình, lão nông Tư Chưởng ở Trà Vinh, hay anh Thanh Lá ở Bến Tre... đã bày cách giúp nhiều nông dân khác nâng cao thu nhập tạo dựng cuộc sống ấm no.

Lão nông Tư Chưởng và tổ hợp tác lúa giống

Lão nông Tư Chưởng bên ruộng mạ chuẩn bị sản xuất lúa giống trong vụ đông xuân 2013-2014. Ảnh: T. LONG

Ở ấp Đầu Giồng A, xã Mỹ Chánh, huyện Châu Thành, tỉnh Trà Vinh hơn chục năm nay lão nông Tư Chưởng (Lê Văn Chưởng, sinh năm 1948) rất nổi tiếng. Ông đã phục tráng thành công giống lúa Cửu Long 8. Giống lúa mà nhiều nông dân đúc kết: Chịu hạn cao, sống được với phèn mặn nhẹ, ít nhiễm bệnh, nhiễm rầy. Năng suất luôn ổn định từ 5 - 7 tấn/ha. Tuy không xuất khẩu nhưng tiêu thụ nội địa rất mạnh, ổn định. Các loại bún, bánh, hủ tiếu được làm từ gạo Cửu Long 8 có lượng bột nhiều, chất lượng bánh ngon... Năm 2008-

2009, Tư Chưởng lại “nổi như cồn” với việc chế tạo thành công máy phun thuốc bảo vệ thực vật cho lúa. Gần đây nhất, Tư Chưởng lại nổi đình nổi đám với vai trò mới: tổ trưởng tổ sản xuất lúa giống Tư Chưởng...

Sinh ra và lớn lên trong gia đình nông dân, sau ngày giải phóng, ông tham gia công tác địa phương, làm chủ nhiệm hợp tác xã nông nghiệp 1/5 ấp Đầu Giồng A, xã Mỹ Chánh, huyện Châu Thành, tỉnh Trà Vinh. Đến năm 1987, vì hoàn cảnh kinh tế quá khó khăn, ông xin nghỉ về nhà trồng lúa. Nhờ cày cấy, tích góp, gia đình ông chuyển nhượng được 8ha đất. Nhưng, qua nhiều năm sản xuất, ông nhận thấy trồng lúa thương phẩm chi phí đầu vào cao, dịch bệnh, giá bán sản phẩm thấp khiến lợi nhuận thấp. Từ đó, ông nảy sinh ý tưởng và nghiên cứu làm lúa giống cấp xác nhận, 2 vụ/năm. Mỗi vụ ông thu được 40 tấn lúa giống, giá bán luôn cao hơn giá lúa thương phẩm từ 2.000 – 2.500 đồng/kg. Mỗi vụ gia đình ông thu nhập hơn hộ trồng lúa thương phẩm từ 80 – 100 triệu đồng. Từ thành quả của riêng gia đình, ông luôn mong muốn tìm cách đem lợi ích này chuyển giao cho nông dân cùng địa phương. Vậy là, khoảng giữa năm 2007, ông Tư Chưởng đến UBND xã Mỹ Chánh trình bày ý tưởng “cùng nông dân làm giàu” và xin phép thành lập Tổ sản xuất lúa giống. Năm 2008, Tổ sản xuất lúa giống Tư Chưởng chính thức được thành lập với 40 hộ tổ viên, diện tích canh tác 31,7ha; trong đó 20 hộ sản xuất lúa giống với diện tích 20 ha. Vụ hè thu năm 2008, sản xuất lúa gặp nhiều khó khăn do giá vật tư, xăng dầu tăng nhưng sản phẩm làm ra lại bán giá thấp. Nhưng nhờ tổ hợp tác áp dụng phương pháp “3 giảm, 3 tăng”, sạ hàng, sử dụng giống cấp nguyên chủng... năng suất lúa đạt 6 tấn/ha

(ruộng lúa thương phẩm của nông dân khác đạt khoảng 5 tấn/ha). Tổng sản lượng của Tổ hợp tác thu được khoảng 120 tấn lúa cấp xác nhận, giá bán 6.500 đồng/kg. Tính ra, 1ha trồng lúa giống lúc bấy giờ nông dân thu nhập khoảng 39 triệu đồng, sau khi trừ chi phí, thu lợi nhuận trên 26,85 triệu đồng/ha. Từ năm 2012, ông mạnh dạn khuyến khích tổ viên thay đổi phương thức canh tác mới (từ sạ hàng chuyển sang cấy tép...) hiệu quả sản xuất ngày càng cao hơn. Cách làm này chi phí đầu vào thấp, năng suất cao, chất lượng hạt giống đảm bảo... nên mỗi vụ đều có doanh nghiệp đến đặt hàng, bao tiêu lúa giống của tổ. Với cách làm bài bản như vậy, theo ước tính của ông Tư Chường, tổng thu nhập 1 ha làm lúa giống đạt khoảng 117 triệu đồng/năm, sau khi trừ chi phí nông dân có lợi nhuận gần 80,6 triệu đồng... Để nâng cao hiệu quả sử dụng đất, ông động viên tổ viên trồng rau màu, chăn nuôi... tăng thu nhập. “Mấy năm vào tổ hợp tác, đời sống tổ viên thay đổi hẳn. Nhiều hộ đã mua tivi, mua xe gắn máy... Hộ ông Kim Krone, Tăng Văn Lép, Lê Văn Hiệp... nhờ sản xuất lúa giống cũng thoát nghèo bền vững”, ông Tư Chường tự hào nói.

Nhờ kinh doanh kiểng lá, anh Nguyễn Văn Thanh không chỉ làm giàu cho bản thân mà còn đem lại thu nhập cho nhiều người dân ở nhiều địa phương trong tỉnh Bến Tre và các tỉnh lân cận. Ảnh: T. LONG

Làm ăn đâu phải lúc nào cũng thuận lợi. Có năm, doanh nghiệp “bê kèo”, lúa giống phải bán theo giá lúa hàng hóa, khiến Tổ sản xuất lúa giống Tư Chường lỗ gần 160 triệu đồng. Ông Tư Chường cho biết: “Số lỗ này Ban điều hành phải chịu. Bởi theo quy chế hoạt động sản xuất của tổ đã được tập thể thông qua, Ban điều hành – 3 thành viên được trả lương cao nhất là 300 đồng/kg lúa/vụ. Ở từng vụ, trước khi thu hoạch lúa 5-7 ngày, Ban điều hành họp tổ viên để bình nghị và thống nhất giá lúa đầu ra. Ban điều hành có trách nhiệm thanh toán đầy đủ số tiền mua lúa theo giá đã thống nhất tại cuộc họp

này... Dù gánh số tiền lỗ khá lớn nhưng Ban điều hành tuân thủ luật chơi. Đây là cách để tạo uy tín trong tổ viên, để hoạt động của tổ ngày càng chặt chẽ, hiệu quả càng cao”. Theo lý giải của ông Tư Chường, trong quy chế hoạt động sản xuất của tổ cũng quy định rất khắt khe đối với tổ viên. Lúa làm ra phải đạt cấp xác nhận 1 (không đạt tổ sẽ không thu mua) và phải giao hết số lượng thu hoạch trong diện tích đã đăng ký; không được để lại làm giống cho vụ sau hay bán cho người khác nếu chưa được sự đồng ý của Ban điều hành... Nếu vi phạm tổ viên sẽ bị hủy hợp đồng và buộc phải trả gấp 2 lần số tiền tổ viên đã mượn từ quỹ hỗ trợ tái sản xuất... Quy định nghiêm ngặt này nhằm tập dần cho người nông dân làm quen với cách làm ăn tập thể; không ngừng nâng cao kiến thức sản xuất để có sản phẩm đạt chất lượng. Từ đó, tạo uy tín cho bản thân và tạo uy tín cho Tổ sản xuất... Từ khi thành lập đến nay, chỉ có 1 trường hợp vi phạm nhưng ở mức nhẹ. Tất cả tổ viên còn lại đều tuân thủ rất nghiêm... Đây là niềm tin, là động lực lớn để Ban điều hành phấn đấu vì sự phát triển bền vững của Tổ hợp tác sản xuất lúa giống Tư Chường trong thời gian tới.

Nói theo kiểu của lão nông Tư Chường: “Cuối năm 2013, Tổ hợp tác sản xuất lúa giống Tư Chường đã bàn bạc và thống nhất chuẩn bị nguồn lực “làm ăn lớn”. Đó là, sau mỗi vụ lúa, tổ sẽ trích lại của tổ viên 100 đồng/kg lúa để thành lập quỹ. Nguồn quỹ này một mặt

hỗ trợ xây nhà cho tổ viên chưa có nhà kiên cố để ở và để tích lũy nguồn vốn đủ lớn để mở cửa hàng vật tư nông nghiệp khi Tổ hợp tác sẵn sàng “nâng cấp” lên hợp tác xã”.

Chinh phục thị trường kiểng lá

Người trẻ, năng nổ, nhiệt tình, dám nghĩ, dám làm và làm một cách bài bản, căn cơ là những đặc tính rất dễ nhận ở anh Nguyễn Văn Thanh (36 tuổi ở ấp Hòa An, xã Long Thới, huyện Chợ Lách, tỉnh Bến Tre). Nhiều năm nay, anh thành công chinh phục thị trường kiểng lá và trở thành tỉ phú. Biệt danh Thanh Lá cũng ra đời từ đây...

Với 2.000 m² đất nhà hiện có, gia đình anh sống bằng nghề trồng kiểng lá các loại để bán phục vụ cho việc trưng bày, làm chậu hoa, lồng hoa nhỏ lẻ. Một lần, khoảng năm 2001, trong dịp đi Hà Nội, anh vào Cửa hàng bán hoa nghệ thuật 3 Sao nhưng chỉ bày bán có 3 loại lá (cau, thiên trúc và phát tài). Thấy vậy, anh nói với chị chủ cửa hàng: “Ở miền Tây quê tôi có rất nhiều loại lá đẹp có thể dùng để trang trí bình hoa, lồng hoa...”. Anh chưa kịp nói dứt câu, chị chủ cửa hàng lên tiếng khá “hách dịch”: “Nhiều lá đẹp, nhưng tươi có lâu hay không!? Có tươi lâu mới là quan trọng...”. Dù không trả lời ngay được cây hỏi ấy nhưng khi về quê, anh mày mò, tìm hiểu, nghiên cứu các loại kiểng có thể thu hoạch lá tươi lâu để tìm hướng làm ăn mới. Khi thành công và có thể sản xuất với số lượng lớn, anh lên TP Hồ Chí Minh chào hàng và không lâu sau được thị trường nơi đây chấp nhận. Lúc bấy giờ nhu cầu kiểng lá dùng để trang trí cho lồng hoa phục vụ các cuộc hội nghị, chào mừng khai trương... ở TP Hồ Chí Minh rất lớn. Anh quyết định vay vốn ngân hàng thuê đất và mở rộng quy mô sản xuất trồng thêm 2.000 m² kiểng lá với đủ các loại, như: dạ thanh lan, trúc đốm, trúc bách hợp, đỉnh lăng, nguyệt quới thái, phúc vũ, lá cọ,... Để nguồn sản xuất có đầu ra ổn định, anh ký kết hợp đồng với một thương lái ở TP Hồ Chí Minh và thu mua kiểng lá ở các hộ nông dân trồng nhỏ lẻ. “Trước đây, tôi giao xe đi thành phố khoảng 500kg, rồi 1.000 kg mỗi ngày. Từ năm 2010 tới nay, mỗi ngày, thị trường TP Hồ Chí Minh tiêu thụ hàng chục ngàn lá dạ lan thanh, trúc đốm, trúc bách hợp, đỉnh lăng, nguyệt quới thái, phúc vũ, lá cọ,... nên phải dùng xe 2 tấn chuyên chở... Tôi bàn với Hội Nông dân xã cho thành lập tổ liên kết sản xuất hoa kiểng lá. Tôi tập huấn và giao cây giống cho 15 hộ nghèo ở cùng xóm trồng. Sau đó mua và khấu trừ vốn đầu tư dần dần đến khi đủ tiền vốn ban đầu thì tôi mua tiền mặt cho các hộ này... Nhu cầu ngày càng tăng, tổ kiểng lá dần dần phát triển trên 100 hộ trong ấp Hòa An...”- anh Thanh cho biết.

Câu chuyện kinh doanh kiểng lá của anh Thanh ngày càng có nhiều người biết đến khi nhiều báo, đài ở Bến Tre, Vĩnh Long, Long An, TP Cần Thơ... đến tìm hiểu, ghi hình và đăng bài, phát sóng. Từ đó, nhiều nông dân trong và ngoài tỉnh liên hệ học tập cách làm hay của anh. Ai đến, anh đều hướng dẫn tận tình, cung cấp giống cây trồng và thu mua sản phẩm khi nông dân sản xuất thành công. Làm ăn ngày càng phát triển, được sự hướng dẫn của ngành chức năng và để có tư cách pháp nhân trong các hợp đồng lớn, hơn 3 năm nay, anh Thanh đăng ký thành lập Doanh nghiệp tư nhân chuyên sản xuất cây giống và kiểng lá, nay là Doanh nghiệp tư nhân Thanh lá nghệ thuật. Doanh nghiệp anh mỗi ngày có từ 7 – 9 công nhân đến giúp việc sắp xếp, bó kiểng lá để vận chuyển với thu nhập 2,5-3 triệu đồng/tháng (anh bao luôn cơm nước)... Nhu cầu kiểng lá cho TP Hồ Chí Minh ngày càng nhiều, nên anh mở rộng trên 30 Tổ liên kết để cung cấp cây giống kiểng và tiêu thụ sản phẩm cho nông dân ở các huyện Chợ Lách, Mỏ Cày Bắc, Châu Thành, Giồng Trôm, TP Bến Tre và các tỉnh lân cận. Thấy mô hình trồng kiểng lá vốn đầu tư ít mà dễ tiêu thụ sản phẩm, năm 2011-2012, đại diện dự án IFAD đến trao đổi với anh đầu tư giúp đỡ cho hộ nghèo ở địa phương khi dự án cho hộ nghèo vay vốn. Anh đồng ý hợp tác với

dự án bán trả chậm cho trên 150 hộ nghèo ở các xã Phú Sơn, Vĩnh Hòa, Vĩnh Thành, Tân Thiềng và có hợp đồng mua lại sản phẩm khi họ sản xuất ra.

Hằng năm, Thanh Lá đều dành thời gian đi khảo sát nhu cầu tại những điểm tiêu thụ lớn. Mỗi khi có dịp gặp gỡ các chuyên gia kinh tế đầu ngành, anh đều tranh thủ những ý kiến tư vấn thị trường trong và ngoài nước về kiểng lá. Mỗi dịp đi nước ngoài, hoặc tìm hiểu nơi nào có kiểng lá đẹp, tươi lâu là anh nhập về. Sau đó nghiên cứu, chọn lọc trước khi đưa ra trồng đại trà để có nguồn sản phẩm mới cung ứng ra thị trường. “Ở Bến Tre nói riêng và ĐBSCL nói chung, phần lớn nông hộ có diện tích đất ít. Mô hình trồng kiểng lá xen trong vườn cây ăn trái sẽ rất thích hợp. Bởi, khi cây kiểng còn nhỏ thì thu hoạch lá với thu nhập 20-30 triệu đồng/công/tháng. Khi cây lớn một chút có thể làm kiểng bonsai... Còn nếu chuyển đổi hoàn toàn đất vườn sang làm trang trại kiểng lá, có thể cho thu nhập gần 100 triệu đồng/tháng... Rõ ràng hiệu quả rất lớn để thay đổi đời sống người dân” – anh Thanh bộc bạch.

(Còn tiếp)

Bài cuối: Để có nhiều hơn tỉ phú từ đồng đất